

**888-OJI DAUGIABUČIO NAMO GYVENTOJŲ BENDRIJA
ASOCIACIJA „ANTAKALNIEČIŲ BENDRUOMENĖ“**

Ingridai Šimonytei

Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos

2020-12-04

Vilniaus miesto savivaldybei

Saugomų teritorijų tarnybai

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui

Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui

**DĖL VILNIAUS SENŪJŲ KAPINIŲ, VADINAMŲ ANTAKALNIO KAPINĖMIS,
KOMPLEKSO (U. K. 36243) TERITORIJOS SUTVARKYMO, STATINIŲ PROJEKTAVIMO
IR ŠIŲ DARBŲ PROJEKTINIŲ PASIŪLYMŲ**

Kreipiamės į Jus 888-osios daugiabučio namo savininkų bendrijos ir Antakalniečių bendruomenės vardu, informuodami, kad siūlomas projektas bendruomenei kelia didelį nerimą mūsų valstybės kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos, istorinės atminties išsaugojimo, pagarbos sovietinių represijų aukoms, geros moralės aspektais ir *primygtinai prašome nutraukti tolesnį projektinių pasiūlymų vykdymą.*

Mūsų argumentai:

1. Dėl savavališko įvažiavimo į kapines iš Šilo g. ir planuojamų „tvarkomųjų statybos darbų“ teisėtumo

Vilniaus senųjų kapinių, vad. Antakalnio kapinėmis, kompleksas (u. k. 36243) yra įtrauktas į Kultūros vertybių registrą. Kultūros vertybei, turinčiai svarbų lemiantį reikšmingumą memorialinį vertingųjų savybių pobūdį, yra taikomos NKPAĮ 20 str. 2 d. nuostatos “*Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo vieta gali būti saugoma, nors ir nėra jokių žmogų, įvykį ar kitokias jos vertingasias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima saugomo objekto ženklavimui skirtomis lentomis, skulptūros kūrinių, memorialiniais statiniais, buvusių įvykio ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais*”.

Šio straipsnio nuostatos nesuteikia jokio teisinio pagrindo pritarti nors ir laikiniems statiniams ar įrenginiams šioje kultūros vertybėje.

Atkreipiame dėmesį, jog projekte planuojamas naujas takas/įėjimas į kapines iš Šilo g. dabar esančių neteisėtų gruntinių vėžių (kelio) vietoje, taip bandant jas įteisinti. Šioje vietoje niekada nebuvo įvažiavimo į kapines ar privažiavimo prie kapų, kelias nėra registruotas jokiam kelių registre.

Neteisėtai išvažinētu, per senąją kapinių dalį, **taigi ir per palaidojimus**, vedančiu keliu, nuolat važinėja miesto savivaldybės sunkusis kapinių priežiūros transportas, taip pat ir privatūs asmenys.

Įvažiavimą savavališkai išvažinėjo kapavietes įrenginėjantis kapinių personalas; vėliau, plečiant „Menininkų kalnelį“ link Šilo g. 29 daugiabučio namo, įvažiavimą paplatino ir pritaikė įvažiuoti sunkesnei technikai kapinių priežiūros tarnyba. Be to, šio savavališko kelio pabaigoje, šalia „Menininkų kalnelio“, **ant senųjų palaidojimų**, buvo įrengta neteisėta automobilių stovėjimo aikštelė, kuri yra aktyviai naudojama.

Šie veiksmai, atliekami Kultūros vertybe paskelbtų, nacionalinio lygmens statusą turinčių kapinių teritorijoje, pažeidžia kapinių vertingąją savybę – žmonių palaikus, jais yra niekinami palaidojimai ir demonstruojamas ciniškumas mirusiųjų bei pagarbos istorinei atminčiai atžvilgiu.

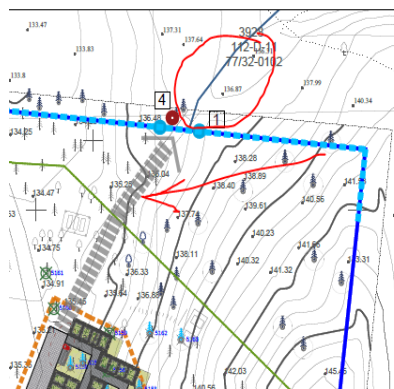
Maža to, pabrėžtina, kad dalis projekte numatomo „tvarkyti“ kapinių sklypo (ŠR pusėje) įeina į **Pavilnių regioninio parko teritoriją, rekreacinio prioriteto zoną MRe1**, kuriai yra nustatytas ypač vertingos rekreaciniu požiūriu teritorijos statusas.

Nei viename Pavilnių regioninio parko planavimo dokumente nėra numatyti Antakalnio kapinių „tvarkomieji statybos darbai“, todėl negali būti suprojektuota ir pastatyta tvora, vartai, įvažiavimas-įėjimas-„funkcinis ryšys“ į kapines iš Šilo gatvės. Projektiniuose pasiūlymuose, siekiant „apeiti“ teisės aktų reikalavimus, grafinėje dalyje jau nebeurodoma, jog bus įrengiamas naujas kelias, tačiau nurodomi esami funkciniai ryšiai iš Šilo g. pusės, kurie teisėtai neegzistuoja ir negali atsirasti pagal galiojančius teritorijų planavimo dokumentus ir kitus teisės aktus, kadangi, kaip jau minėta aukščiau, yra savavališkai išvažinėta žaliųjų zona miško parke.

Naujo kelio įrengimui reikėtų iškirsti daug augančių brandžių medžių ir pažeisti ypač vertingą Sapieginės kalvyno reljefą. Ledynų suformuoti Sapieginės – Antakalnio eroziniai kalvynai yra vertingiausias Vilniaus miesto kraštovaizdis. Naujas įvažiavimas iš Šilo gatvės į kapines per miškingą, kalvotą teritoriją negali būti įrengtas prie pat Pavilnių regioninio parko ribos ir gyvenamųjų namų.

Be to, neteisėtai numatoma, kad per funkcinis ryšius, turės galimybę važinėti aptarnaujantis transportas.

Ištrauka iš projektinių pasiūlymų grafinės medžiagos. Raudona rodykle pažymėtas neteisėtas sprendinys „funkciniai ryšiai“ bei raudonai apvesta mėlyna linija, kurios nėra legendoje ir kuri, labai tikėtina, palikta siekiant tolimesniuose etapuose įrengti privažiavimą.

Šiuo klausimu kreipėmės į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą (VSTT), kuri, atsakydama į mūsų raštą, pritarė mūsų pozicijai, jog tokiais sprendimais yra pažeidžiamos saugomas teritorijas reguliuojančios teisės normos (VSTT raštas pridedamas).

Ištrauka iš VSTT rašto:

Atsižvelgiant į išdėstytą, atkreipiame dėmesį į tai, kad Projektiniuose pasiūlymuose nurodytų sprendinių „pagal Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Infrastruktūros skyriaus išduotas sąlygas, atskiru projektu, numatomas įvažiavimas iš Šilo gatvės į kapinių automobilių stovėjimo aikštelę. <...> šiaurinę sklypo ribą planuojama aptverti ažūrine tvora“ įgyvendinimo regioninio parko planavimo dokumentai ir teisės aktai nenumato.

Tarnybos nuomone, sklypo riba turėtų (galėtų) sutapti su valstybinio parko riba. Tokiu atveju, kapinės ribojanti tvora teisiškai galėtų būti sutapdinta su valstybės saugomos teritorijos riba, bet būtų žymiai geriau, jei būtų atitrukta nuo jos, paliekant galimybes išlaikyti susiformavusius, įrengti pėsčiųjų takus, praėjimus. Pritariame rašte išdėstytai pozicijai, kad naujas kelias (įvažiavimas) iš Šilo gatvės į kapines per miško parko teritoriją negali būti įrengtas, todėl iš esmės reikėtų peržiūrėti ir sprendinius dėl vartų, automobilių stovėjimo aikštelės statybos tikslingumo prie pat saugomos teritorijos ribos (nesant keliui, netikslinga planuoti vartus ir automobilių stovėjimo aikštelę).

Remiantis išdėstytais argumentais, reikalaujame nedelsiant uždaryti šį neteisėtą įvažiavimą į kapines, taip nutraukiant savavališkus veiksmus.

2. Dėl 2020 m. kovo mėn. atliktų archeologinių tyrimų

Be jokio aiškaus plano ir prieš tai atliktų nuodugnių tyrimų, kuriuos po projektinių pasiūlymų pristatymo viešo svarstymo 2020 m. sausio 06 d. įsipareigojo atlikti Vilniaus miesto savivaldybės atstovai ir projekto vadovas, kovo mėn. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai senosiose kapinėse iš esmės yra beverčiai, primena tyrimų imitaciją be jokių konkrečių išvadų, be išsamesnės kitų sričių specialistų atliktos analizės, tiesiog konstatuojant ir taip akivaizdų faktą, kad kapinėse yra palaidoti žmonių palaikai.

Šių tyrimų atlikimas ir gauti rezultatai niekaip nepagrindžia projekte siūlomo naujų kapaviečių įrengimo ant jau esamų palaidojimų, greičiau atvirkščiai, įrodo, kad teritorijoje laidojama buvo gausiau nei manyta ir kad apie palaidotus asmenis yra labai mažai žinoma.

Iki šiol atlikti teritorijos tyrimai nėra pakankami teigti dėl palaidojimų vietų ir kiekio, nauji kompleksiniai tyrimai apskritai neatlikti, o po padrikai atliktų minėtų archeologinių tyrimų nėra patikslintas kultūros vertybės aktas su patikslintomis vertingosiomis savybėmis, vertingosios savybės nėra apsvaistytos ir patvirtintos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryboje prie KPD.

Visi kultūros vertybe paskelbtose kapinėse esantys palaikai yra vertybė. Tai jau yra nustatyta įtraukiant šias kapines į Kultūros vertybių registrą. **Projekto teiginiai, kad „atkastieji kapai nėra vertingi“, kad „kapų vertę reikėtų nustatyti“ gali būti prilyginti palaikų niekinimui.** Turint omenyje, kad šiose kapinėse buvo laidojami rezistencinių kovų dalyviai ir sovietinių represijų aukos.

3. Dėl istorinės atminties išsaugojimo ir poveikio visuomenei

Pažeidžiant kultūros vertybės vertingąsias savybes, atkreipiame dėmesį į galimus Lietuvos Respublikos Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatų pažeidimus, t. y. pirmo skirsnio, kad **kultūros paveldas yra vienas iš nacionalinio saugumo pagrindinių objektų** ir į 4 skyriaus nuostatų apie kultūros politiką, kad **kultūros paveldo ir tautinio tapatumo išsaugojimas yra valstybės pareiga**.

Primename, kad pagrindiniai nacionalinio saugumo objektai yra: **žmogaus ir piliečio teisės**, laisvės bei asmens saugumas; **tautos puoselėjamos vertybės**, jos teisės ir laisvos raidos sąlygos; valstybės nepriklausomybė; konstitucinė santvarka; valstybės teritorijos vientisumas; **aplinka ir kultūros paveldas**; visuomenės sveikata.

Taip pat primename, kad nacionalinio saugumo užtikrinimo subjektai yra: valstybė, jos nacionalinio saugumo bei gynybos ir kitos institucijos; piliečiai, jų bendrijos ir organizacijos. Nacionalinį saugumą užtikrina: a) VALSTYBĖ prognozuodama (numatydamą) iššūkius saugumui, rizikos veiksnius, pavojus bei galinčias kilti grėsmes; vykdydama rizikos veiksnius, pavojus ir grėsmes mažinančią vidaus ir užsienio politiką; b) PILIEČIAI saugodami tautines vertybes ir ugdydami pasiryžimą ginti Lietuvos laisvę.

Šiose kapinėse palaidoti visuomenei svarbūs kovų su okupaciniu režimu dalyviai ir vadovai, dalis kurių buvo paskutiniu metu rasti ir iškilmingai perlaidoti. Kapinės **nėra pilnai iširtos** ir nežinoma, kokias paslaptis dar slepia. Bandymai plėsti šiose vietose palaidojimo plotus, ant rezistencijos kovų dalyvių bei iškilių Vilniaus ir Lietuvos asmenybių palaikų galimai čia užkastų naikinant senąsias reformatų kapines laidojant kitus garbius asmenis, sunaikins galimybę atlikti detalius archeologinius/istorinius tyrimus ir pažinti kitas dar neidentifikuotas aukas taip ištrinant visuomenės atmintį, kuri įgalina užtikrinti nacionalinį saugumą.

4. Dėl geros moralės principų

Projektiniuose pasiūlyimuose numatytas takų tiesimas ir laidojimas „ant viršaus“, ant toje vietoje jau egzistuojančių palaidojimų, prasilenkia su bet kokiais moralės, pagarbos mirusiesiems principais ir primena vandalizmą. Mes tokiems planams kategoriškai nepritariame.

Yra taikomi dvigubi standartai. Ketinama ant jau esamų palaidojimų vėl laidoti ir tiesti takus, kai, tuo tarpu, priešais Sporto rūmus esančiose kapinėse buvo panaikintos automobilių stovėjimo vietos, teritorija paversta žaliaja veja, o naujai tiesiamas pėsčiųjų šaligatvis ir dviračių takas daro didelį lankstą link upės, aplenkdamas buvusių kapinių teritoriją. Skirtingai traktuojama pagarba palaidojimams: vienos kapinėse paliekama tikta veja, kitose nacionalinių lygmenį turinčiose Vilniaus mieste esančiose kapinėse (Rasų, Bernardinų ir Saulės) naujų kapaviečių įrengimas yra uždraustas, o štai Antakalnio kapinėse ketinama dirbti statybine technika, įrengti naujus palaidojimus, kloti trinkeles, atvesti elektrą bei vandenį, įrengti kolumbariumus, apšvietimą, kuriems bus reikalingi pamatai. Ir visa tai ant jau palaidotų žmonių kapų.

Remdamiesi išdėstytais argumentais reikalaujame:

- 1. Nedelsiant imtis veiksmų pagal kompetenciją, kad būtų sustabdyti šiuo metu jau vykstantys neteisėti veiksmai: uždaryti neteisėtą įvažiavimą į kapines iš Šilo gatvės pusės;*
- 2. Nutraukti tolesnį projektinių pasiūlymų vykdymą;*
- 3. Antakalnio kapinių komplekso daliai – senosioms kapinėms suteikti neveikiančių kapinių statusą;*
- 4. Dabar veikiančioje kapinių dalyje skirti vietas tikrai kremuotiems palaikams urnose;*
- 5. Surasti kitas teritorijas galimoms naujoms visuomenėje gerbiamų ir iškilių asmenų kapavietėms, skirtoms menininkų ir kitų žmonių amžino poilsio vietai.*

Atsakymą prašome siųsti el. paštu: kestutis.jonaitis@gmail.com, taryba@antakalnieciai.lt

888-osios DNSB pirmininkas Kęstutis Jonaitis
Tel. 8 699 31879

Antakalniečių bendruomenės pirmininkė Edita Kavaliauskienė

